

Klaipėdos universitetinėje ligoninėje – insulto klasterio pavyzdys

Ūminio insulto gydymas dėl labai greito ir negrįžtamo galvos smegenų pažeidimo **reikalauja ypatingo operatyvumo**, kuris įmanomas tik koordinuojant ir integruojant įvairių lygių tarnybų ir specialistų veiklą į vieningą, darniai funkcionuojančią sistemą, užtikrinančią šiuolaikinius standartus atitinkantį ūminio insulto gydymą.

Lina Likšaitė

Programa sumažino mirštamumą

Klaipėdos universitetinėje ligoninėje (KUL), vienoje pirmųjų šalyje, 1994 m. įkurtas 15 lovų Insultų poskyris. Iki to laiko galvos smegenų insultai buvo gydomi nespecializuotose skyriuose. 1998 m. buvo įkurtas Insultų reabilitacijos skyrius, persirgusiems galvos smegenų insultu, ir Ambulatorinės reabilitacijos poskyris.

Nuo 1995 m. KUL pradėjo vykdyti Pasaulinės sveikatos organizacijos Europos regioninio biuro iniciatyva paruoštą Galvos smegenų kontrolės ir profilaktikos programą, kuri pirmą kartą Lietuvoje buvo įdiegta Klaipėdoje.

Pagal šią programą buvo sukurtas ir įdiegtas galvos smegenų insulto (GSI) valdymo organizacinės sistemos veiklos modelis Klaipėdoje. Tai buvo pirmoji Lietuvoje medicininio požiūriu efektyvi GSI valdymo organizacinė sistema, kurioje įdiegta GSI profilaktikos ir kontrolės programa, dirbamas mokslinis darbas, sukurti nauji ir patobulinti būvę ryšiai tarp atskirų išorinių ir vidinių medicininių padalinių ir vienišų medicininę pagalbą teikiančių grandžių.

Programa aprėpia skubią ligonių hospitalizaciją į specializuotą skyrių, gydytojų darbą komandos principu, tobulinant ligonių slaugos ir ankstyvos reabilitacijos procesą, ryšį tarp stacionaro ir pirminės sveikatos priežiūros etapų, pirminės grandies gydytojus bei slaugos personalą įtraukiant į vėlyvosios reabilitacijos bei antrinės profilaktikos procesą.

Šios programos vykdymas sumažino mirštamumą nuo galvos smegenų insulto Klaipėdoje – ypač ūminioje ir poūminėje ligos fazėje. Sumažėjo ir insulto sukeltamų komplikacijų bei invalidumo skaičiai.

Sukaupia informacija yra nuolat analizuojama ir jos pagrindu tobulinami gydymo, slaugos bei reabilitacijos procesai. Programos efektyvumą rodo nuo 40 iki 20 proc. sumažėjęs mirštamumas nuo galvos smegenų insulto Klaipėdos mieste.

Įkurtas specializuotas skyrius

Nuo 2001 m. KUL veikia 30 lovų specializuotas Insultų skyrius, tapęs Insultu centro pagrindu. Šiuo metu Insultu centro struktūrą sudaro KUL Insultų skyrius, Reanimacijos ir intensyviosios terapijos skyrius, Neurochirurgijos klinika, Radiologijos ir Intervencinės radiologijos skyriai, Miego medicinos

centras, Stacionarinės ir Ambulatorinės reabilitacijos skyriai, Ambulatorinis konsultacinis skyrius ir kitos KUL organizacinės struktūros.

Vidutiniškai per metus KUL Insultų skyriuje gydoma per 1 200 pacientų. Laiku atvykusiems pacientams pagal algoritmą atliekamos trombolizės. Stacionarinės reabilitacijos skyriuje gydoma per 380 pacientų. Per metus neurologiniams pacientams atliekama apie 2 200 kompiuterinės tomografijos tyrimų, apie 500 magnetinio rezonanso tyrimų, apie 1 600 brachicefalinių tyrimų.

Pastaruoju metu pasaulyje gydant smegenų kraujotakos sutrikimus ir atliekant antrinę profilaktiką vis didesnė reikšmė skiriama intervencinių – chirurginių metodų tobulinimui ir kūrimui. Šie metodai sėkmingai įdiegti ir taikomi KUL Neurochirurgijos klinikoje galvos smegenų išeminiams ir hemoraginiams insultams gydyti. Per metus ten dėl insulto operuojama per 100 ligonių.

Gydymo rezultatai gerėja

Klaipėdoje ir Lietuvoje atliekamų smegenų revaskuliarizacijos operacijų skaičius 1 000 gyventojų per metus yra net iki keleto kartų mažesnis nei kitose aukšto pragyvenimo lygio valstybėse.

Šis faktas ir Lietuvoje pastebimas didelis sergamumas galvos smegenų insultais rodo, kad ligoniai, kuriems yra smegenų išemija, šalyje nėra laiku ištiriami ir siunčiami operuoti. KUL daugiau dėmesio skiriant šiems ligoniams ir didėjant galimybei laiku atlikti ultragarso tyrimus bei angiografinius smegenų arterijų tyrimus, pastaruoju metu padidėjo smegenų revaskuliarizacijos operacijų skaičius ir pagerėjo gydymo rezultatai.

KUL turimos naujos neurochirurginės metodikos, mikrochirurginė technika, šiuolaikiški neurochirurginiai mikroskopai, neuroendosko-

■ **Bendradarbiavimas:** pacientų gydymo rezultatus aptaria Afektyvių sutrikimų skyriaus vedėja gydytoja psichiatrė Jolita Striškaitė, Insultų skyriaus vedėjas doc. dr. Henrikas Kazlauskas, Miego medicinos centro vadovas prof. dr. Giedrius Varoneckas.

KUL nuotr.

pas ir neuronavigacinė sistema įgalina sėkmingai operuoti net giliose smegenų struktūrose atsiradusius kraujosruvas bei šalinti jų priežastis. KUL neurochirurgai vieninteliai Lietuvoje dalyvavo svarbiame tarptautiniame moksliniame tyrime „Smegenų kraujosruvų chirur-

KUL administracijos ir mokslininkų dėka Klaipėdoje nuo 1995 m. įdiegtas pirmas Lietuvoje galvos smegenų insulto valdymo organizacinės sistemos modelis, kuris gali būti organizacinis pagrindas ir pavyzdys kitiems panašaus pobūdžio insulto klasteriams kurti.

ginio gydymo tyrimas“. Šis tyrimas patikslins indikacijas chirurginiam hemoraginių insultų gydymui ir pagerins gydymo rezultatus.

Mažėja insulto komplikacija

Dalis ligonių dėl smegenų kraujagyslių patologijos sėkmingai gydomi taikant intervencinės neuroangiologijos metodus, kurie KUL buvo įdiegti nuo 2008 m.

Atsirado galimybė smegenų miego arterijų stenozes gydyti mažai invaziniu būdu – atliekant kraujagyslės

išplėtimą specialiu į jos spindį įvestu kateteriu (angioplastika ir stentavimas). Tai sumažina komplikacijų tikimybę, ligonio nepatogumus ir trumpina gydymo trukmę, nes nereikia atlikti atvirų ir kaukolės ertmės atveriančių operacijų.

Intervencinės radiologijos skyriuje atliekamos planinės ir skubios, diagnostinės ir gydymosi kraujagyslių intervencijos. Per metus padaroma per 1 000 kraujagyslių intervencinių procedūrų. Iš jų apie 80 proc. diagnostinių ir 20 proc. gydymųjų.

Galvos insulto projekto tematika KUL apgintose 2 daktaro disertacijos, publikuota daugybė straipsnių, daryti pranešimai ne vienoje Lietuvoje ir tarptautinėje konferencijoje.

Daugiametės insulto studijų analizės rodo, kad toks darbo organizavimas KUL gana efektyvus. Sumažėjo insultu sergančių ligonių mirštamumas, insulto komplikacijų, sutrumpėjo gydymo stacionare trukmė, pacientai anksčiau pradeda reabilituotis, pagerėjo pažeistų funkcijų atsikūrimas, pagerėjo insulto išieškoti pacientų gyvenimo kokybė.

Klasteris – pavyzdys kitoms ligoninėms

Pacientui KUL sukurtas nuoseklus kelias nuo pirminės sveikatos priežiūros centrų, greitosios medicininės pagalbos, priėmimo skubios pagalbos skyriaus iki diagnostikos, gydymo, stacionarinės ir ambulatorinės reabilitacijos ir tolesnio tęstinio gydymo.

Visą parą neurochirurginiai pacientai ekstrinei pagalbai prista-

tomi į KUL. Pacientai dėl insulto iš Klaipėdos miesto, Klaipėdos apskrities ir visos Vakarų Lietuvos, dėl hemoraginių insultų ir galvos smegenų kraujagyslinės patologijos net ir iš Šiaulių apskrities priimami visomis savaitės dienomis visą parą.

Visą reikiamos pagalbos teikimą iš Klaipėdos miesto, Klaipėdos apskrities ir visos Vakarų Lietuvos, dėl hemoraginių insultų ir galvos smegenų kraujagyslinės patologijos net ir iš Šiaulių apskrities priimami visomis savaitės dienomis visą parą.

Visą reikiamos pagalbos teikimą iš Klaipėdos miesto, Klaipėdos apskrities ir visos Vakarų Lietuvos, dėl hemoraginių insultų ir galvos smegenų kraujagyslinės patologijos net ir iš Šiaulių apskrities priimami visomis savaitės dienomis visą parą.

Šiuo metu teikiamų paslaugų dėl insultų patologijos apimtys ligoninėje yra didelės, nes įstaiga investavo į naujas technologijas, medicininę įrangą ir personalo ruošimą. Kol kas KUL yra vienintelė Vakarų Lietuvos regione, atliekanti sudėtingą galvos smegenų kraujagyslių diagnostiką ir taikanti intervencinius radiologinius bei kitus šiuolaikiškus operacinius gydymo metodus.

KUL Insultų centre dirbantys medikai, administratoriai ir mokslininkai pagal turimus išteklius užtikrina šiuolaikinius standartus atitinkantį ūminio insulto gydymą.

KUL dirba multidisciplininė insulto gydymo komanda, radiologinę diagnostiką galima atlikti nedelsiant, be to, yra užtikrinama nepertraukiama radiologinių vaizdų peržiūros galimybė, patvirtinti ir naudojami insultų gydymo protokolai, vertinama teikiamų paslaugų kokybė bei vykdomas mokslinis darbas.

Mieli ligoninės darbuotojai, gerbiami klaipėdiečiai,

sveikinu gražiausių metų švenčių – šv. Kalėdų ir Naujųjų metų proga.

Telydi Jus tyliosios nakties viltis, šviesa ir gerumas, tegyvena Jūsų šeimose darna, tebūnie alyvos Jūsų namų ir širdies durys visiems šilumos reikalingiems. Tegul Geroji Naujiena palydi Jus į Naujuosius Metus, į Jūsų kasdieninį dieną verpetą įlieja tikro džiaugsmo, ramybės ir palaimingos vilties.

Linkėdamas visiems kuo puikiausios sveikatos, didelės asmeninės laimės, dėkoju Klaipėdos miesto ir krašto žmonėms už pasitikėjimą mūsų medikais, kolegoms – už meilę savo pasirinktai profesijai.

Su pagarba prof. Vincas Janušonis
Klaipėdos universitetinės ligoninės
vyriausiasis gydytojas

Mieli Klaipėdos universitetinės ligoninės darbuotojai

Niekio nėra kiltiau ir nuostabiau kaip suteikti laimę daugumai žmonių

L. Van Beethovenas

Baigiasi nelengvų darbų ir rūpestių kupini metai. Nuosirdžiai sveikinu Jus visus šv. Kalėdų ir Naujųjų metų proga. Dėkoju Jums už nuosirdų darbą, už siekį būti geriausiems, už pagalbą, kurią teikiate dieną ir naktį Klaipėdiečiams, už žmogaus gyvybės ir sveikatos išsaugojimą. Tegul nevaržo šio Jūsų siekio joks kiltai, o pastangas išgelbėti gyvybę visada revanikuoja pergalė.

Tegul Jūsų kasdienybė būna kupina ne vien žmonių skausmo, bet ir nuosirdžių dėkingumo žodžių.

Linkiu Jums drąsių idėjų, energijos naujiems darbams ir ramybės Jūsų namams. Su geriausiais linkėjimais Vytautas Grubliauskas, Klaipėdos miesto meras

